

Slovenska
filharmonija

*Filharmonični
festival*
**8 baročne
glasbe**
Januar 2023

*Dvorana Marjana Kozine
Slovenska filharmonija*

Vivaldijeve skrivnosti

*Filharmonični
festival*
**8 baročne
glasbe**
Januar 2023

*Dvorana Marjana Kozine
Slovenska filharmonija*

Vivaldijeve skrivnosti

13. januar 2023 ob 19.30

*Orkester
Slovenske filharmonije*

Federico Maria Sardelli
glasbeno vodstvo

Marika Przybył *violina*

Žiga Faganel *violina*

Oliver Dizdarević *violina*

Tomaž Sevšek *orgle*

Ana Dolžan *koncertna mojstrica*

Antonio Vivaldi (1678-1741)

Simfonija iz serenade *La Senna festeggiante*,
RV 693

Allegro - Andante molto - Allegro molto

Koncert za violino, godala in basso continuo
v d-molu, RV 813

Allegro - Adagio - Allegro/Adagio -
Andante - Largo - Allegro

Marika Przybył *violina*

Koncert za violino, orgle, godala in
basso continuo v C-duru, RV 808

Andante - Largo - Allegro

(manjkajoče parte rekonstruiral Federico Maria Sardelli)

Žiga Faganel *violina*

Tomaž Sevšek *orgle*

Simfonija iz opere *Il Farnace*, RV 711-D

Allegro - Andante - Allegro

**Koncert za violino, orgle, godala in
basso continuo v F-duru, RV 775**

Allegro - Adagio - Allegro

(manjkajoče parte rekonstruiral Federico Maria Sardelli)

Oliver Dizdarević *violina*

Tomaž Sevšek *orgle*

**Koncert za dve violini, dve kljunasti flavti, dve oboi,
dva klarineta, fagot, godala in basso continuo
v C-duru, RV 556, »Per la Solennità di S. Lorenzo«
(za praznik sv. Lovrenca)**

Largo/Allegro molto - Largo e cantabile - Allegro

Sanhaya Song, Rok Zgonc *violina*

Una Košir, Marjana Jocif *kljunasta flavta*

Sorin Crudu, Nicola Bignozzi *oboa*

Jurij Jenko, Aljaž Beguš *klarinet*

Miha Petkovšek *fagot*

ARS

Koncert snema in neposredno prenaša
program Ars - 3. program Radia Slovenija.

Vse do leta 1926 je veljalo prepričanje, da je večina Vivaldijevih skladb izgubljenih. Šele spektakularno odkritje približno štiristotih rokopisov, ki so jih hranili blizu Torina, je omogočilo prepород njegove glasbe, ki ga doživljamo še danes. Odtlej skoraj ne mine leto, v katerem ne bi odkrili novih in dotlej neznanih koncertov ali sonat.

Uvodna simfonija večera izvira iz začetnega dela Vivaldijeve serenade ***La Senna festeggiante*** (*Sena praznuje*), ki je nastala v drugi polovici leta 1726. Prve serenade so se pojavile v začetku šestdesetih let 17. stoletja in so bile kot žanr povezane z opero in oratorijem, še bolj pa s kantato. Prirejali so jih predvsem kot dvorsko razvedrilo ob zasebnih priložnostih in za povabljene goste. V njih sta nastopala vsaj dva pevska solista, primerne pa so bile za izvajanje na prostem. Kadar je to omogočala postavitvev, so jih v Benetkah poslušali s čolnov in drugih plovil, včasih pa sta bili poziciji zamenjani in so glasbeniki muzicirali na vodi. *La Senna festeggiante* opeva tretjo največjo francosko reko in sodi v skupino vsaj treh serenad, ki jih je Vivaldi napisal po letu 1723, ko je po štirinajstih letih pretrganih diplomatskih stikov v Benetke prišel novi francoski veleposlanik Jacques-Vincent Languet, grof Gergy. Stanoval je v palači, v kateri je danes Grand hotel Palazzo dei Dogi, in tam so 25. avgusta vsako leto obhajali praznik sv. Ludvika, zavetnika francoske monarhije, ter hkrati god Ludvika XV. Ob takšni priložnosti so leta 1726 najverjetneje izvedli tudi Vivaldijevo serenado, a poznavalci ugibajo, da je bila morda povezana z obiskom kardinala Pietra Ottobonija, ki je zastopal francoske interese v Vatikanu ter je znan tudi kot mecen Händla in Corellija. V glasbi vsekakor

Jacques-Vincent Languet, grof Gergy, pozneje francoski veleposlanik v Benetkah
Hyacinthe Rigaud, 1715 (avkcijska hiša Sylvain Gautier, Dijon)

najdemo več francoskih značilnosti, slišimo jih lahko že v uvodnem stavku simfonije. Podobno kakor tretji stavek si ga je Vivaldi izposodil iz svojega koncerta za godala, RV 117. Oznaka »alla francese« se tam navezuje na vzpenjajoče se energične lestvice in punktirane ritme, ki jih poznamo iz francoskih uvertur. Počasni stavek simfonije je predelana različica stavka iz uverture k operi *Giustino* iz leta 1724.

Koncert za violino, godala in basso continuo v d-molu, RV 813, so v osrednji katalog Vivaldijevih del sprejeli šele pred petnajstimi leti. Dragoceni rokopis beneškega izvora, ki ga danes hranijo na Dunaju, ga namreč pripisuje 20 let starejšemu Giuseppu Torelliju. Zbirka vsebuje še vrsto Vivaldijevih zgodnjih del, a so poznavalci o Vivaldijevem avtorstvu dvomili tudi zaradi nekaterih slogovnih značilnosti. Konec šestdesetih let prejšnjega stoletja so na Švedskem našli poznejši rokopis, ki skladbo pripisuje Vivaldiju, poznamo pa tudi čembalsko priredbo v h-molu izpod peresa

Varovanke vseh štrih beneških sirotišnic muzicirajo pred ruskim prestolonaslednikom
Gabriele Bella, 1782 (Pinacoteca Querini Stampalia, Benetke)

Johanna Sebastiana Bacha. Ta je nastala v letih 1713 ali 1714, ko se je Bach po zaslugi svojega tedanjega delodajalca, kneza Johanna Ernsta Saško-Weimarskega, veliko ukvarjal s koncerti Vivaldija in drugih italijanskih mojstrov. Spreminjanje orkestrskih izvirnikov v skladbe za glasbila s tipkami je mlademu Bachu prineslo bogate izkušnje z oblikovnimi in tehničnimi mehanizmi Italijanov. Poleg virtuozne čembalske realizacije nobena druga transkripcija iz tega obdobja ne kaže tolikšne tematske zgoščenosti. Bacha so posebno pritegnile figuracije solistične violine v prvem stavku Vivaldijevega koncerta, saj je na njihovi podlagi zasnoval fugo, jo večkrat predelal in jo nazadnje uporabil v sklepnem stavku *Koncerta za čembalo, flavto, violino in godala*, BWV 1044. Takrat je napisal nove orkestrske ritornelle, obstoječi material pa razširil s ponovitvami kratkih fraz in dodano kadenco.

V knjižnici beneškega Konservatorija Benedetto Marcello hranijo veliko rokopisov iz arhiva znane beneške sirotišnice Ospedale della Pietà, s katero je bil Vivaldi tesno povezan vse od leta 1703. Med zvezki je violinski part enaintridesetih koncertov, ki je nekoč pripadal najbolj znani instrumentalistki te ustanove, Anni Marii (1696–1782), ki je tako kakor druge varovanke ostala brez priimka. Leta 1720 je postala stalna članica orkestra in kmalu nato njegova solistka, leta 1737 pa je prevzela vodstvo instrumentalistk in odtlej skrbela za njihovo disciplino. Poleg violine je igrala tudi violo d'amore, violončelo, lutnjo, teorbo, mandolino in čembalo. Njeno muziciranje so občudovali mnogi tuji gostje in baron von Poellnitz jo je opisal kot vodilno italijansko violinistko. Sodeč po

ohranjenih solističnih partih se je po tehniki lahko primerjala z Vivaldijem in sam ji je prihranil le igranje v najvišjih legah. Med skladbami v njenem zvezku so koncerti Maura d'Alayja, Tartinija in Govannija Francesca Bruse, večina glasbe pa je Vivaldijeva in izvira iz sredine dvajsetih let 18. stoletja. Žal so drugi instrumentalni glasovi izgubljeni in oba koncerta z obligatnimi orglami na nocojšnjem sporedu je rekonstruiral dirigent Federico Maria Sardelli. Pri tem se je oprl na podobne Vivaldijeve skladbe, v počasnih stavkih pa je uporabil basovsko linijo, ki so jo zapisali pod solistični part, da bi solistki olajšali orientacijo in improvizirano okraševanje. V precejšnjo pomoč je bilo tudi samo sodelovanje orgel, saj Vivaldi glasbilo vodi bodisi v paralelnem gibanju, imitaciji ali dialogu, tako da je mogoče s precejšnjo gotovostjo izpolniti vrzeli. Le ugibamo lahko, katera orglavka je muzicirala z Anno Mario in ali je bila to morda neka Angioletta, ki sta jo med obiskom Benetk slišala slavni flavtist Johann Joachim Quantz in neki saški diplomat.

Koncert za violino, orgle, godala in basso continuo v C-duru, RV 808, ki ga najdemo proti koncu rokopisa za Anno Mario, kaže več podobnosti z drugimi Vivaldijevimi koncerti. Njegov sklepni stavek sestavljajo variacije na ponavljajoči se vzorec chaconne, ki ga poznamo iz *Koncerta za godala*, RV 114, v ritornellih pa slišimo motive iz priljubljenega *Koncerta za dve trobenti*, RV 537, ter *Koncerta za violino in dva violončela*, RV 561. Uvodni stavek sorodnega **Koncerta za violino, orgle, godala in basso continuo v F-duru, RV 775**, šestega koncerta

Karikature Antonia Vivaldija in dveh drugih duhovnikov
Pier Leone Ghezzi, 1723 (Vatikanska apostolska knjižnica, Rim)

v zbirki beneškega konservatorija, se navezuje na deveti koncert iz Vivaldijeve zbirke *La Stravaganza*, op. 4, in na violinski koncert RV 285, ki je zasnovan v enaki tonaliteti. Solistične epizode v uvodnih stavkih obeh koncertov dopolnjuje druga violina in po njenem vzoru je bilo mogoče rekonstruirati orgelski part različice, ki jo je izvajala Anna Maria. Druga dva stavka imata le občasne podobnosti z drugimi Vivaldijevimi skladbami, a je bil počasni stavek očitno namenjen le violini in spremljevalnemu basu, zato se je ohranil v celoti.

Že Vivaldijev oče Giovanni Battista se je ukvarjal z opernim menedžmentom, igral je violino v opernem orkestru gledališča San Giovanni Crisostomo in se morda preizkusil tudi kot operni skladatelj. Antonio mu je sledil najpozneje v drugem desetletju 18. stoletja, ko je začel komponirati za malo beneško gledališče San Angelo. Naslednja

desetletja je večino svoje ustvarjalne energije posvečal komponiranju in uprizarjanju oper ter med letoma 1713 in 1738 vsako leto napisal celo do pet novih odrskih del. Uprizarjali so jih tudi v Mantovi, Rimu, Veroni, Anconi, Ferrari in Pragi. Vivaldi je pozneje trdil, da je napisal kar 94 oper, a je muzikologom doslej uspelo identificirati šele polovico, ohranilo pa se jih je komaj 22. Libreto za opero ***Il Farnace*** je Vivaldi verjetno spoznal že leta 1724, ko so v Rimu izvedli uglasbitev Leonarda Vinciija, in ga je sam uglasbil za uprizoritev v gledališču San Angelo med karnevalsko sezono leta 1727. Že jeseni istega leta je opero nekoliko predelal, tri leta pozneje so jo uprizorili v Pragi, prekipevajoča simfonija na nocojšnjem sporedu pa izvira iz četrte različice, ki je premiero doživela leta 1731 v Pavii. Tudi tam je kot žena naslovnega junaka in eden najzanimivejših likov v zgodbi nastopila mezzosopranistka Anna Girò, s katero je bil Vivaldi tesno povezan do konca življenja in ki je bila po splošnem prepričanju njegova ljubica.

Dva izmed Vivaldijevih koncertov sta opremljena z opombo, da sta namenjena izvajanju na praznik sv. Lovrenca, »Per la Solennità di S. Lorenzo«. Ni znano, da bi v sirotišnici Ospedale della Pietà, kjer je bil Vivaldi zaposlen, tega mučenika kdaj častili z glasbo. Verjetneje je, da sta skladbi nastali za benediktinski samostan San Lorenzo, kjer so ob prazniku svojega zavetnika 10. avgusta prirejali velike slovesnosti. Ker niso imeli lastnega kapelnika, so za takšne priložnosti naročali glasbo zunanjih skladateljev.

Koncert za dve violini, dve kljunasti flavti, dve oboi, dva klarineta, fagot, godala in basso continuo v C-duru, RV 556, ki je verjetno nastal za ta beneški samostan, sodi v skupino concertov grossov, ki jih po vzoru Vivaldijevega naslova za koncert s šestnajstimi solisti, RV 555, imenujemo »concerti con molti istrumenti« ali »koncerti z mnogimi glasbili«. V zasedbi izstopata dva klarineta, ki ju najdemo le v zgodnejši različici koncerta in ki ju je Vivaldi uporabil že v oratoriju o junaški Juditi iz leta 1716. V obeh delih ju je opisal z beneškim izrazom *claren* in to je muzikologe v prvi polovici 20. stoletja napeljalo na zmotno misel, da partituri zahtevata dve trobenti. Vivaldi ustvarja razgiban pogovor med štirimi skupinami solističnih glasbil, tako da različnim instrumentom poverja različne figure, v spremljavi pa izmenjuje kar tri zasedbe: basso continuo s čembalom in nizkimi godali, višja godala, ki spremljevalni bas izvajajo oktavo višje, in solistični fagot brez generalbasovske realizacije. V počasnem stavku solistično violino spremlja neoštevilčena basovska linija, ki jo hkrati izvaja kar pet glasbil: oba klarineta, lutnja z razloženimi akordi, violončelo in violina s pizzicati.

Domen Marinčič

Foto: Michele Monasta

Federico Maria Sardelli

Federico Maria Sardelli, sicer flavtist, je ustanovitelj baročnega orkestra *Modo Antiquo*, s katerim kot solist in dirigent nastopa na festivalih po Evropi. Kot gostujočega dirigenta ga redno vabijo uveljavljeni orkestri, tudi Baročni orkester Državne akademije svete Cecilije, Orkester Gewandhaus iz Leipziga in Simfonični orkester iz Vancouvra. Dvakrat je bil nominiran za nagrado grammy - leta 1997 za zgoščenko Vivaldijeve glasbe *Concerti per molti istromenti* in leta 2000 za posnetek Corellijevih *Concertov grossov*.

Dirigiral je sodobne premiere vrste Vivaldijevih oper in pomembno prispeval k preporodu njegove glasbe: leta 2005 so pod njegovo taktirko v Rotterdamu premierno izvedli opero *Motezuma*, ki je zazvenela prvič po 270 letih, leta 2006 so v Teatro della Pergola v Firencah uprizorili opero *L'Atenaide*, leta 2012 na Festivalu Beaune pa dotlej neznano različico *Besnečega Orlanda*, ki

jo je odkril sam Sardelli. Leta 2007 ga je Peter Ryom, ki je znan kot avtor standardnega kataloga Vivaldijevih del (*Vivaldi Werkverzeichnis - RV*), povabil, da nadaljuje njegovo delo.

Federico Maria Sardelli je tudi slikar, graver in satirični pisatelj. Leta 2015 je objavil roman *L'affare Vivaldi*, ki je takoj po izidu postal velika uspešnica in dobil nagrado Comisso v kategoriji leposlovja.

Med njegovimi aktualnimi dirigentskimi projekti so gostovanje z Monteverdijevim *Orfejem* v Palmi de Mallorca, Cavallijeva opera *Kserks* na Festivalu Valle d'Itria v mestu Martina Franca, Lullyjeva pastoralna *Akis in Galateja* na festivalu Maggio Musicale Fiorentino ter Händlovi operi *Tolomeo* v Badenskem državnem gledališču Karlsruhe in *Rinaldo* v Gledališču La Fenice v Benetkah.

Marika Przybył

violinistka

Marika Przybył se je rodila na Poljskem. Leta 2013 se je vpisala na magistrski študij violine v Sloveniji in tri leta pozneje v razredu Gorjana Košute magistrirala z odliko summa cum laude ter prejela Prešernovo nagrado Akademije za glasbo v Ljubljani. Številne nagrade in priznanja na glasbenih tekmovanjih, ki se jih udeleževala od mladih let, pričajo o njenih umetniških dosežkih tudi v mednarodnem prostoru.

Zelo je aktivna na koncertnem področju. Kot solistka nastopa z Orkestrom Slovenske filharmonije, Simfoničnim orkestrom RTV Slovenija ter orkestri na Poljskem in Slovaškem. Deluje tudi kot komorna glasbenica v različnih sestavih. Za ustvarjalni prispevek pri razvoju kulturnega življenja na Poljskem je prejela več štipendij in nagrad Ministrstva za kulturo, Ministrstva za znanost in visoko šolstvo ter različnih poljskih glasbenih ustanov.

Žiga Faganel

violinist

Žiga Faganel je violino začel študirati v Ljubljani, diplomiral pa je v razredu Alice Schoenfeld na Glasbeni šoli Thornton Univerze Južne Kalifornije v Los Angelesu. Izpopolnjeval se je v Avstriji pri Rainerju Kūchlu in Petru Götzlu. Uspešen je bil na več tekmovanjih, tudi kot član godalnega kvarteta Tetraktys, ter bil koncertni mojster slovenskih in mednarodnih mladinskih orkestrov.

Sprva je deloval v orkestru SNG Opera in balet Ljubljana, sedaj pa je član Orkestra Slovenske filharmonije. Zelo rad se posveča komorni glasbi. Leta 2008 je s Tomažem Sevškom in Domnom Marinčičem posnel zgoščenko sonat Giuseppa Tartinija. Kot komorni glasbenik in baročni violinist nastopa na raznih festivalih doma in v tujini.

Oliver Dizdarević

violinist

Oliver Dizdarević je svojo glasbeno pot začel v Beogradu. Izobraževal se je pri Mirjani Asurdžić, Angelini Lebedinski, Sergeju Kravčenko, Grigoriju Žislinu, Antonu Kunakovu, Ani Meljnik, Vartkesu Bojadjanu, Dejanu Mihailoviću, Igorju Ozimu in Primožu Novšaku. Bil je nagrajenec na mednarodnih tekmovanjih Petra Konjovića in Jeunesses Musicales v Beogradu.

Od leta 1999 živi v Ljubljani in je član Orkestra Slovenske filharmonije. Kot komorni glasbenik je doslej nastopal z Borisom Berezovskim, Aleksandrom Rudinom, Richardom Tognettijem, Satu Vänskä, Andreasom Jankejem, Michelom Rouillyjem, Thomasom Grossenbacherjem, Primožem Novšakom in drugimi. Kot solist je z matičnim orkestrom izvajal skladbe baročnega in klasicističnega repertoarja, sodeloval je tudi z Godalnim kvartetom Slovenske filharmonije.

Tomaž Sevšek

organist

Organist in čembalist **Tomaž Sevšek** se kot koncertni solist in komorni glasbenik posveča glasbi od pozne renesanse do glasbene avantgarde. Redno nastopa s slovenskimi orkestri pod vodstvom znanih dirigentov, kot so Hartmut Haenchen, Marko Letonja in Grete Pedersen. Koncertiral je na več znanih zgodovinskih orglah, tudi na najstarejših orglah na svetu v Sionu (Švica). Veliko se ukvarja s klavikordom in pozabljenim glasbilom, francoskim umetniškim harmonijem. Kot soustanovitelj ansambla za staro glasbo *musica cubicularis* je nastopal z vodilnimi tujimi specialisti na festivalih stare glasbe v Sloveniji in tujini.

Glasbe se je začel učiti v Velenju. Na Visoki šoli za glasbo v Freiburgu je študiral orgle pri priznanem strokovnjaku za sodobno glasbo Zsigmondu Szathmáryju in čembalo pri Robertu Hillu, eni najbolj navdihujočih glasbenih osebnosti na področju stare glasbe. Študiral je tudi pri Davidu Higgsu in Arthurju Haasu na Glasbeni šoli Eastman v Rochestru.

Akademija za glasbo Univerze v Ljubljani mu je leta 2014 podelila naziv docenta. Poučuje orgle na Glasbeni šoli Ljubljana Vič - Rudnik in čembalo na Konservatoriju za glasbo in balet Ljubljana. Je aktiven organizator glasbenega življenja. Intenzivno se posveča tudi sodobni glasbi. Za njim so mnoge prve izvedbe in snemanja del znanih skladateljev, kot so Lojze Lebič, Zsigmond Szathmáry, Uroš Rojko in Vito Žuraj.

8. Filharmonični festival baročne glasbe

Dvorana Marjana Kozine, Slovenska filharmonija

Nemir

20. januar 2023 ob 19.30

Orkester Slovenske filharmonije

Federico Maria Sardelli *glasbeno vodstvo*

Spored: J. A. Fils, J. M. Kraus, H. J. Rigel,
Friderik II. Veliki, J. Haydn

Bachova čudovita dela

27. januar 2023 ob 19.30

Predkoncertni pogovor ob 18.30

Zbor in Orkester

Slovenske filharmonije

Grete Pedersen *dirigentka*

Ana Dolžan *violina*

Matej Grahek *flavta*

Tomaž Sevšek *čembalo*

Spored: J. S. Bach

Več na:

www.filharmonija.si

Slovenska filharmonija - Academia philharmonicorum

@slofilharmonija

Če želite prejemati redna e-obvestila o programu Slovenske filharmonije, sporočite svoj e-naslov na **info@filharmonija.si**.

Koncertni list Slovenske filharmonije
8. Filharmonični festival baročne glasbe

Vivaldijeve skrivnosti

Izdala: **Slovenska filharmonija**

Direktor Slovenske filharmonije in
umetniški vodja OSF: **Matej Šarc**

Umetniški vodja ZSF: **Gregor Klančič**

Avtor spremne besede: **Domen Marinčič**

Jezikovni pregled: **Tanja Svenšek**

Oblikovanje in prelom: **Vlado Trifkovič**

Ljubljana, januar 2023

Redakcija koncertnega lista je bila končana
11. januarja 2023.

ISSN 2350-5117

**Slovenska
filharmonija**

**Slovenska filharmonija
Orkester Slovenske filharmonije
Zbor Slovenske filharmonije**

Kongresni trg 10
1000 Ljubljana
T +386 1 2410 800
E info@filharmonija.si
www.filharmonija.si

Ustanoviteljica Slovenske filharmonije je
Vlada Republike Slovenije.
Dejavnost Slovenske filharmonije financira
Ministrstvo za kulturo.

ARS

V sodelovanju s programom Ars - 3. programom Radia Slovenija.

SiolNET. TAM TAM

europ^lakat

DRUŽINA